

Notulen duurzaamheidskring Werkendam

22 april 2021

Online

Aanwezig

Züblin	Hans van der A
De Klerk	Lennard van Anrooij
Hakkers	Sander de Kraker
Gemeente Altena	Peter van der Leeden
Verheij Infra BV	Ferdi Heijkoop en Thomas Oosterwijk
A. Dekker & Zn	Arnold den Dekker
Poly Products	Jan Schrama
J.C. Straaltechniek	Jan-Pieter van der Stelt
BV Koek	Jan Blom
Stichting Stimular	Marc Herberigs, Gabriëlle Werkhoven en Adriaan van Engelen
De Jong Groenbeheer	Ad van der Aa en Hans de Jong

Afwezig

De Vries Werkendam/De vries Titan	Maarten Oldenburg
P. de Visser Werkendam	Jan Blokland
Bouwbedrijf De Haan	Kees den Haan
Van den Bergh & co	Rik Cornet
Verheij Integrale groenzorg	Stefan den Hertog

Agendapunten

- 15.00u Opening (voorstellen nieuw lid, De Jong groenbeheer), mededelingen en notulen vorige bijeenkomst
- 15.15u Denktank duurzaam Altena
- 15.30u Rondje duurzaamheid
- 16.30u Updates omtrent CO₂
- 17.00u einde (afhankelijk van de lengte van de rondleiding)

Opening, notulen en mededelingen

Er zijn enkele afmeldingen ontvangen.

Hans de Jong en Ad van der A (namens De Jong Groenbeheer), Peter van der Leeden (gemeente Altena) en Thomas Oosterwijk (Namens Verheij Infra) zijn voor het eerst aanwezig.

De Jong Groenbeheer wordt vanaf heden lid van de kring en welkom geheten in de groep.

Stefan den Hertog heeft de milieutaken van Nuwan van der Linden bij Verheij integrale groenzorg overgenomen en zal in de toekomst bij de kring aanhaken. Vandaag lukte dat nog niet.

De Jong Groenbeheer is een MKB bedrijf in de groenvoorziening gevestigd in Werkendam.

Duurzaamheid is al jaren een belangrijk thema binnen de bedrijfsvoering en heden is men bezig met certificering voor de CO₂-Prestatieladder niveau 3. Hans haakt graag aan bij de groep.

De notulen van vorige bijeenkomst worden goedgekeurd. Naar aanleiding daarvan:

- Hakkers gaat de staalconstructiehal voorzien van vloerverwarming. Mogelijk een combi van een warmtepomp met gasketel (hybride systeem)
- De Klerk heeft de vloerverwarming in de constructiehal al geruime tijd op een warmtepomp (bodemsysteem), maar dit functioneert niet optimaal en moet waarschijnlijk volgend jaar alweer vervangen worden. Marc oppert dat dit mogelijk komt door onbalans in de bron (veel warmte onttrekking, geen koude in de zomer). Lennart gaat ermee aan de slag. Eventueel is een warmtepomp met de buitenlucht als bron ook een rendabele optie (lucht-water systeem).
- J.C. Straaltechniek gaat nieuwe hal aanleggen. Ook deels met vloerverwarming en deels op warmtepompen. Kan niet helemaal van het gas af vanwege de benodigde pieken in de cabines.

Introductie Peter van der Leeden, gemeente Altena, over klimaatagenda van de gemeente.

In 2020 waren er de klimaattafels. Deze zijn doorgezet in de klimaatagenda met 6 hoofdthema's:

1. Bewustwording en gedrag, bijv. ECO-schools en de duurzame huizenroute
2. Gebouwde omgeving (transitievisie warmte, energieneutrale nieuwbouw maatschappelijk vastgoed, ,
3. Mobiliteit (E-laad punten en fietsverbindingen en autodelen)
4. Landbouw en landgebruik (klimaatbosjes en circulair voedsel)
5. Grootschalige opwek (zonnevelden, verkenning aqua en geo-thermie, opwek langs A27)
6. Bedrijven (infoportaal voor ondernemers, kleine windmolens, zon op dak)

De transitievisie warmte geeft ondernemers aanknopingspunten voor de wens om van het gas af te gaan. Hiervoor is een klankbordgroep opgericht, waarin bedrijven nog ondervertegenwoordigd zijn. **Oproep:** Mocht je daar in willen stappen, dan ben je van harte welkom. Neem dan contact op met Peter.

Rondje duurzaamheid

Peter van der Leeden, gemeente Altena

Peter werkt samen met Mark Roza aan het duurzaamheidsthema binnen de gemeente.

- Gemeente is sinds sept 2020 gecertificeerd op N3 van de CO₂-Prestatieladder. Voorbeeldfunctie (komt vaker in inkoop terug), eigen processen scherp krijgen.
- Doel is in 2046 heel Altena CO₂-neutraal op scope 1 en 2 (elektra, gas en brandstoffen).
- Doet mee aan de Footprint Challenge (bewstwordingstraject onder begeleiding van externen). Loopt goed en is misschien ook iets voor de grotere bedrijven.

Hierna moest de voorzitter, Marc, weg vanwege een calamiteit. Het voorzitterschap werd overgenomen door zijn collega Adriaan. Notulen zijn verder gemaakt door Gabrielle, die stage loopt bij Marc. Het agendapunt updates omtrent CO₂ vervalt hiermee ook.

Jan Blom, BV Koek

- Hebben bijna een audit
- Bij meerdere machines afstappen van benzine als brandstof.
- Zonnepanelen op het dak
- Gas afstappen is niet eenvoudig omdat het een oud pand is (lopend).

Arnold Den Dekker, A. den Dekker & zn

- Bij vervanging wordt ledverlichting toegepast en er zijn slimme meters geplaatst
- Nieuw plan bij de gemeente voorgelegd waar men toestemming voor nodig heeft
 - Akkoord (plan uitvoeren, hierbij advies nodig)
 - Niet akkoord (verhuizen)

Jan Pieter van der Stelt, J.C. Straalbedrijf

- In zomer starten met nieuwbouw (zo goed mogelijk; zonnepanelen, isolatie etc.)
 - Niet mogelijk om van gas af te stappen
 - Elektrische heftrucks en diesel heftrucks doordat dit enkel beschikbaar is (zwaarder gewicht)
- ⇒ Vraag van Jan Schrama: aardwarmte voor vloerverwarming toepassen?
- ⇒ Jan P.: ja maar kan geen warmte teruggeven, omdat men niet koelt.

Hans De Jong, Ad van der Aa, de Jong Groenbeheer (nieuw)

- Voor het eerst deelname aan de groep
- Bestaat sinds 1995, gebouw is van 2009, 50 fte, groenbeheer en onderhoud
- Certificeringen: ISO 9001, CO₂-Prestatieladder (niveau 5; voor gemeente aanbesteding en partner spoor 'Probel') en veiligheidsladder
- Recent de 1e elektrische bus aangekocht
- Vervanging van verlichting naar LED
- Nabije toekomst inzetten op zonnepanelen

Sander de Kraker I Hakkers BV

- Nieuw contactpersoon voor Hakkers.
- Bouw nieuwe staalconstructiehal met daarin lucht-water warmtepompen i.c.m. vloerverwarming loopt momenteel. Geen zonnepanelen (dit is on hold gezet door netbeheerdersprobleem), wel plan om deze uiteindelijk te plaatsen.
- Elektrische heftrucks (aangeschaft ipv diesel) en elektrische hoogwerker
- Nog geen emissieloos groot materieel, vanwege beperkte beschikbaarheid en uitdagingen energievoorziening op het water.

- 1 kraan krijgt nieuwe Stage V motor, aankoop nieuwe hydraulische kraan.
- Verkennen mogelijkheden hybride aggregaten en/of met zonnepanelen
- ⇒ Algemene discussie over de aanleg van zonnepanelen en het probleem bij netbeheerder
- ⇒ Zwaardere bekabeling nodig, maar men krijgt dit niet.

Lennard van Anrooij, De Klerk

- Ledverlichting (gepland)
- Warmtepomp aanwezig, maar functioneert niet optimaal
- Nieuw gebouw aan het bouwen (warmtepomp, zonnepanelen)
- Drie werkplaatsen met zonnepanelen (260.000 kWh)
- Nieuwe hijskraan (stage 5 motor) aangekocht

Thomas Oosterwijk/Ferdi Heijkoop, Verheij Infra

- Brandstof is bij ons verreweg de grootste factor, elektriciteit < 2% dus niet veel investeren in zonnepanelen
- Project met 20% HVO draaien (= 18% CO2 reductie)
- Twee bedrijfswagens op 100% HVO (één ervan rijdt al twee jaar zonder problemen)
- Windwakkels gekocht voor en test op de keet (geen aggregaat meer nodig?)
- Op meerdere projecten getest met een klein elektrisch schoveltje. Nadeel was beschikbaarheid bouwstroom. Door het lange proces van aanvraag tot realisatie is er veel op aggregaat stroom opgeladen, waardoor het duurzaamheidsvoordeel verdwijnt. Wij zijn daarom met meerdere opdrachtgevers (gemeentes) bezig dat de opdrachtgever al vóór de aanbesteding de bouwstroomaansluiting aanvraagt. Biedt aan om er met de gemeente Altena eens over te sparren.
- Tip: Bouwstroom aanvragen duurt heel lang (doe dit zo vroeg mogelijk in de projectfase)
- ⇒ Peter: Leuk dat men windwakkels toepast. Is het rendabel?
Nog geen resultaten voorlopig (volgende keer mss?)
- ⇒ Hans: Bij ons is brandstof ook hoog, is HVO zoals blauwe diesel? Hebben mensen hier ervaring mee? Marc: Ja, blauwe diesel is een merknaam (net als CO2-saving diesel en nog enkele anderen). HVO is de productnaam. HVO zorgt voor 90% CO2-besparing t.o.v. diesel
- ⇒ Bepaalde tankstations kan men kiezen hoeveel % HVO met diesel kan gecombineerd worden.
- ⇒ Hans: Kunnen windwakkels op privé-woningen?
Geen antwoord, maar als je plannen hebt moet je dit zeker aanvragen bij gemeente
Marc: voor privé woningen is een (kleine) windmolen ongebruikelijk m.u.v. in het buitengebied. In de bebouwde kom heb ik wel eens een project met een Ridgeblade gezien. Dit is een soort verhoogde nokpan van ±1,5m breed waarin een kleine horizontale windmolen verborgen zit. Na een actie op google zie ik dat deze niet meer verkocht worden helaas.

Jan Schrama

- Composiet is niet altijd makkelijk te recyclen, met het oog op de toekomst hebben we daarom twee projecten aangepakt.
 - Aanschaf van de 3D printer waarmee we thermoplastische vezel versterkte kunststof producten kunnen fabriceren. Thermoplastische kunststoffen kunnen makkelijker gerecycled worden omdat deze gesmolten kunnen worden. De thermoharde kunststoffen zijn niet te smelten en dan kan recycling alleen door midden van shredderen. De sterkte van de vezels wordt tijdens dit proces aanzienlijk verminderd.
 - Voor Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) maken we een nieuw composiet zoutscherm van 40 meter lang in het Noordhollandskanaal bij Den Helder. Het scherm steekt tot 8 meter diep in het water en zorgt er voor dat het zoute water dat binnenkomt tijdens het schutten van schepen en jachten zo snel mogelijk wordt teruggepompt in de Waddenzee. Het is belangrijk dat het water in het Noordhollandskanaal zo zoet mogelijk blijft omdat er landbouwgrond mee wordt beregend. De werking van het zoutscherm staat uitgebreid beschreven op de site van de Unie van Waterschappen. Het oude scherm is bijna 50 jaar oud en is ook gemaakt van composiet (vezel versterkt polyester). Het is de wens van de opdrachtgever het oude scherm zo goed mogelijk te recyclen. Zodra Poly Products weer verder is met dit proces volgt nader bericht.

Volgende bijeenkomst

Een uitnodiging via de datumprikker voor een bijeenkomst in het najaar volgt.